

ความสำเร็จในการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ด้วยกลไกการดำเนินงานแบบประชารัฐ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

นายพงศ์เทพ ไข่มุกด์

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านการปกครอง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำนำ

ในการเสนอบทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างกระบวนการรับรู้ของประชาชนภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติจากการลงพื้นที่โดยทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบลจำนวน 4 เวที ของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน อันประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน จำเป็นต้องทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมบริบทพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน ดังนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาวางแผนงานให้มีความรอบคอบ เหมาะสม และประชาชนมีความพึงพอใจภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาที่สำคัญ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนให้โครงการฯ สามารถประสบความสำเร็จด้วยดี ขึ้นอยู่กับการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายโดยอาศัยกลไกแบบประชารัฐในพื้นที่

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านและผู้สนใจโดยทั่วไป รวมทั้งเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานของภาคประชารัฐกับการพัฒนาของจังหวัดต่อไป

นายพงศ์เทพ ไช้มุกด์

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

รักษาการในตำแหน่ง

ที่ปรึกษาด้านการปกครอง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- **บทนำ** **1**
- **ความเป็นมาของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน** **2**
- **การจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ
ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน** **5**
- **กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน** **9**
- **บริบทพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)** **15**
- **ความสำเร็จในการสร้างการรับรู้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน
ต่อประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)** **18**
- **ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างการรับรู้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน
ต่อประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน
(จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)** **21**
- **บทสรุป** **24**

ความสำเร็จในการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ด้วยกลไกการดำเนินงานแบบประชารัฐ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

นายพงศ์เทพ ชุ่มกุด

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านการปกครอง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

บทนำ

ในการเสนอบทความนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างกระบวนการรับรู้ของประชาชนภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในห้วงดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีและร่วมลงพื้นที่กับทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และทีมขับเคลื่อนในระดับตำบลในบริบทพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ โดยจะได้นำเสนอในความสำเร็จผ่านกลไกความร่วมมือแบบประชารัฐในพื้นที่ โดยอาศัยฐานการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์

ความเป็นมาของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

จากการที่รัฐบาลภายใต้การบริหารราชการของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มุ่งหวังให้เกิดการผ่อนคลายงานนโยบายสำคัญหลายประการ เพื่อสร้างการรับรู้ในมิติการดำเนินงานของรัฐบาลในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในการนี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 จึงได้เห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อให้เกิดการบูรณาการขับเคลื่อนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐโดยมุ่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (2) เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง และ (3) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเป้าหมายสำคัญของการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน คือ การมุ่งเน้นในการพัฒนา กิจกรรม 2 ด้านสำคัญ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ เพื่อดูแลปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และด้านความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จำแนกตามประเด็น

เศรษฐกิจและสังคมกับความมั่นคง จำนวน 10 ประเด็น ดังมีรายละเอียด
ดังนี้

1. สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง ด้วยการสร้างความสามัคคี
ปรองดอง ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อรับรู้และปฏิบัติตามร่วมกัน
2. คนไทยไม่ทิ้งกัน ด้วยการดูแลผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนโครงการ
เพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ
3. ชุมชนอยู่ดีมีสุข ด้วยการพัฒนาความเป็นอยู่ อาชีพ และรายได้
ให้แก่ประชาชน
4. วิถีไทยวิถีพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างวินัยการออมในทุกช่วงอายุ
5. รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชน
เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่ดี
6. รู้กลไกการบริหารราชการ ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง
การบริหารราชการแผ่นดินแต่ละระดับ และการบริหารงบประมาณ
ที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน
7. รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชน
เกี่ยวกับประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล
8. รู้เท่าทันเทคโนโลยีด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับ
เทคโนโลยี ให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องผ่านโครงการสำคัญ
เช่น อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน
9. บูรณาการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาอาเสพติดอย่างครบวงจร

10. งานตามภารกิจของหน่วยงาน ด้วยการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่¹

ภาพที่ 1 แสดงกรอบในการดำเนินงาน 10 ประการ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน แหล่งที่มา : กระทรวงมหาดไทย. 2561. คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

¹ กระทรวงมหาดไทย. 2561. คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน: 1

การจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน

เพื่อให้การขับเคลื่อนกรอบการดำเนินงานใน 10 ประการ เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย สำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้มีคำสั่งที่ 21/2561 ลงวันที่ 23 มกราคม 2561 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ขึ้น โดยมีคณะกรรมการร่วมดำเนินการ 4 ระดับ ประกอบด้วย²

1. คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการ และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการ และเลขาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการ บูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการ ของส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่มีเป้าหมายในการดำเนินการในพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกัน ตามแนวทางประชารัฐทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง

2. คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ มีปลัดจังหวัดและพัฒนาการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขาธิการร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการถ่ายทอดนโยบายและกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน แก่คณะกรรมการระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และทีมขับเคลื่อนในระดับ ตำบล/ชุมชน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในพื้นที่จังหวัด

² กระทรวงมหาดไทย. 2561. คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการ ไทยนิยมยั่งยืน: 2-5

3. คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ มีหัวหน้ากลุ่มงาน บริหารงานปกครองและพัฒนากำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการ และจัดทำแผนการลงพื้นที่ของทีมงาน ขับเคลื่อนระดับตำบลเพื่อขับเคลื่อน และแก้ไขปัญหาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในพื้นที่อำเภอ

4. ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล ประกอบด้วย ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ปราชญ์ชาวบ้าน และจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ในพื้นที่จำนวน 7 – 12 คน มีอำนาจหน้าที่เป็นชุดปฏิบัติการ ในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในพื้นที่ หมู่บ้าน โดยทีมขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับตำบลถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญ ในฐานะทีมงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในกระบวนการสร้าง การรับรู้ให้กับประชาชนตามกรอบการดำเนินงาน 10 ประการ และรับฟัง ปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยการบูรณาการทีมของส่วนราชการและหน่วยงาน ที่ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล โดยมีแผนการจัดเวที 4 ครั้ง เพื่อสร้าง กระบวนการรับรู้ เข้าใจ ในแนวทางการพัฒนาตามหลักการ 10 ประการ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการดำเนินการจัดเวที 4 ครั้ง เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้
เข้าใจ ในแนวทางการพัฒนาตามหลักการ 10 ประการ

ครั้งที่	ประเด็นการดำเนินการ	ผลลัพธ์จากการดำเนินการ
ครั้งที่ 1	<p>สอบถามชีวิตความเป็นอยู่/การประกอบอาชีพ เพื่อให้ทีมขับเคลื่อนระดับตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสลงพื้นที่เยี่ยมเยียนประชาชน เพื่อรับทราบความต้องการความเดือดร้อนทุกข์ยากภายในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้ความสำคัญประเด็นตามกรอบหลักที่ 02 คนไทยไม่ทิ้งกัน ซึ่งเป็นการดูแลผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนโครงการเพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ และประเด็นตามกรอบหลักที่ 03 ชุมชนอยู่ดีมีสุข ซึ่งเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่ พัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชน รวมทั้งปฏิรูปโครงสร้างการผลิตทางการเกษตร</p>	<p>* นำโครงการตามนโยบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปสร้างความเข้าใจกับประชาชน</p> <p>* หมู่บ้าน/ชุมชนมีแผนงานโครงการสอดคล้องตามความต้องการและปัญหาของพื้นที่</p> <p>* ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อส่งต่อไปให้กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ</p>
ครั้งที่ 2	<p>สร้างความตื่นรู้ในสิทธิ หน้าที่ และการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยความสามัคคี ตื่นตัวในความร่วมมือเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ตามหลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ความสำคัญกับประเด็น</p>	<p>* สามารถกำหนดกิจกรรมที่หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถดำเนินการได้เอง และร่วมมือกันปฏิบัติ</p>

ตามกรอบหลักที่ 01 สัญญาประชาคม ภูเก็ตไทยเป็นหนึ่งในเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและปฏิบัติร่วมกัน, กรอบหลักที่ 05 รัฐสิทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิ หน้าที่ เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่ดี, กรอบหลักที่ 06 รัฐกลไกการบริหารราชการ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินแต่ละระดับ และการบริหารงบประมาณที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน และ กรอบหลักที่ 07 รัฐรักประชาธิปไตยไทยนิยม เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล

ครั้งที่

3

**ปรับเปลี่ยนความคิด (Mindset) ด้วยการ
น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปปฏิบัติ**

เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามกรอบหลักที่ 04 วิถีไทยวิถีพอเพียง เพื่อให้ประชาชนใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท รวมทั้งส่งเสริมวินัยการออม

* ประชาชนปรับแผนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้กิน รู้ใช้ รู้อยู่

* หมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินโครงการ/กิจกรรม โดยใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าสมประโยชน์

ครั้งที่	สร้างการรับรู้ ปรับเปลี่ยนความคิด (Mindset)	* ประชาชนตระหนักรู้
4	<p data-bbox="292 296 768 328">เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา</p> <p data-bbox="292 344 768 863">เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องที่จำเป็นต้องรู้ในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามกรอบหลักที่ 08 รู้เท่าทันเทคโนโลยี เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้มีความสำคัญต่อการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องผ่านโครงการสำคัญ เช่น อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน และกรอบหลักที่ 09 ร่วมกันแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างครบวงจร</p>	<p data-bbox="792 296 1009 328">และเห็นความสำคัญ</p> <p data-bbox="792 344 1009 671">ของประโยชน์และโทษในการใช้เทคโนโลยี และความสำคัญของการครอบครัวยุคใหม่และชุมชนในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด</p>

แหล่งที่มา: ประยุทธ์โดยผู้เขียน ดัดแปลงข้อมูลจาก กระทรวงมหาดไทย. 2561. คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน: 6-8

กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

จากการที่รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางชี้นำในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยแนวคิดหนึ่งที่ว่า “ประชารัฐ” มาเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการบริหารการปกครองในเชิงพื้นที่ เพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ของการช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในมิติ

เศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ ประชากรรัฐ คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบประสานพลังความร่วมมือ (Collaborative Governance) โดยการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ร่วมช่วยกันพิจารณาแก้ไขสภาพปัญหาและคิดค้นหาแนวทางในการสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่มุ่งมั่นในการลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาลในห้วงการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยการทำงานแบบบูรณาการให้เกิดความเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกัน

แนวคิดการบริหารราชการด้วยกลไกประชากรรัฐได้ถูกพิจารณาเปรียบเสมือนแกนกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม สอดรับกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเน้นปรับเปลี่ยนภาครัฐโดยยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยแนวคิดประชากรรัฐเป็นการนำเอาจุดเด่นจาก 5 ภาคส่วน บูรณาการการทำงานประสานกัน กล่าวคือ ภาครัฐ มีกำลังคนกระจายในพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและมีบทบาทหน้าที่ตามความรับผิดชอบในภารกิจ ภาคเอกชน มีความชำนาญในหลักการบริหาร มีแหล่งทุน และความยืดหยุ่น ภาคประชาชนมีภูมิปัญญา มีสำนึกรักชุมชน และมีความสามารถในการผลิต ภาควิชาการ มีองค์ความรู้

เฉพาะด้าน มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีหลักการวิจัย เพื่อพัฒนาพื้นที่ และ ภาคประชาสังคม มีเครือข่ายที่กว้างขวาง สามารถทำงานเชิงลึก และเป็นพลังให้กับชุมชน

ภาพที่ 2: แสดงกลไกการดำเนินการแบบประชาธิปไตย

แหล่งที่มา: ประยุกต์จากแนวทางการดำเนินงานนโยบายสานพลังประชาธิปไตย.

กรมการพัฒนาชุมชน, 2560: 1

โดยแนวคิดการดำเนินงานด้วยพลังประชาชนนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ซึ่งเป็นการจัดการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อสร้างสรรค์นโยบายสาธารณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ

ของประชาชน ทั้งนี้ หลักการที่ถือเป็นใจความสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การสร้างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากจะเป็น ตัวชี้วัดที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางในการรับรู้ผลการสะท้อนถึง การแสดงบทบาทของประชาชน ดังนั้น ยิ่งประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัว ในการแสดงบทบาทความเป็นพลเมืองมากเท่าใด ย่อมคาดหวังต่อการมี ส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จมากขึ้นเท่านั้น ตามนัยดังกล่าว สามารถเปรียบเทียบกับตัวแบบระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ที่แบ่งระดับการมีส่วนร่วมใน 5 ระดับ³ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการให้ ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ภารกิจของภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็น ข้อเท็จจริง ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (Consult) เป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดง ความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องจัดให้มี กระบวนการรับฟังความคิดเห็น ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งต้องนำความคิดเห็นและประเด็นที่ประชาชนได้เสนอต่อภาครัฐ

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). 2560. การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ: 13-15

นำมาวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างภาครัฐกับประชาชน ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการวางแผนโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะ และการตัดสินใจร่วมกันกับภาคประชาชน

ระดับที่ 4 การร่วมมือ (Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชน ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในทุกขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับนี้ ภาครัฐจะให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในระดับที่สูง

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับสูงที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ ภาครัฐทำหน้าที่เฉพาะเป็นฝ่ายให้การส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ปรากฏชัดจากตัวอย่างรูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

จากบริบทข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลไกประชารัฐมีรากฐานที่ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งต่อยอดมาเป็นหลักการสำคัญเชิงกลไกขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ไปสู่

การบรรลุเป้าประสงค์ผ่านการบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ร่วมดำเนินการผ่านเวที 4 ครั้ง เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้ เข้าใจ ในแนวทางการพัฒนาตามหลักการ 10 ประการ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อมโยงไปยังกระบวนการสร้างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป้าหมายทั้ง 5 ระดับ กล่าวคือ เป็นการบูรณาการการทำงานเพื่อสื่อสาร สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในเบื้องต้น (ระดับที่ 1) จากนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่พึงประสงค์ (ระดับที่ 2) จนกระทั่งประชาชนเข้ามา มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจในแนวทางการพัฒนาให้เกิดผลผลิตในแผนงาน โครงการ ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน (ระดับที่ 3) รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการดำเนินแผนงาน โครงการที่กำหนด (ระดับที่ 4) และประชาชนเกิดความตระหนักในความเป็นพลเมืองสามารถตัดสินใจร่วมกันเพื่อร่วมขับเคลื่อนหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งถือเป็นระดับการมีส่วนร่วมระดับสูงสุด (ระดับที่ 5)

บริบทพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)

ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2561 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง ประกอบมติคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3/2560 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2560 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้แบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 18 กลุ่มจังหวัด โดยกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย **จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา** โดยให้จังหวัดยะลาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,012,921 คน ซึ่งแยกเป็นประชากรชาย 997,429 คน และประชากรหญิง 1,015,492 คน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.62 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 16.94 นับถือศาสนาพุทธ และอีกร้อยละ 0.44 นับถือศาสนาอื่นๆ (คริสต์/ฮินดู) ทำให้พื้นที่ 3 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน มีเอกลักษณ์ทางสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนที่แตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นๆ ของประเทศ

จากข้อมูลตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงภาพรวมเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนา ดังนี้

1. เศรษฐกิจภาคใต้ชายแดนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2558 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาประจำปี เท่ากับ 123,377 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ โดยลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2555 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 1.1 ของประเทศ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและราคายางพารา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของพื้นที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา

2. โครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคเกษตร ปี พ.ศ. 2558 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 31.0 ของผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัด ซึ่งภาคเกษตรเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของภาคเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร แต่มีแนวโน้มของสัดส่วนการผลิตลดลง เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรหลักโดยเฉพาะยางพาราปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาคอุตสาหกรรมปรับตัวลดลงเล็กน้อย โดยมีสัดส่วนการผลิตที่ร้อยละ 6.5 ในขณะที่ภาคบริการ โดยเฉพาะสาขาบริการทางการศึกษาและบริการภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เศรษฐกิจภาคใต้ขยายแดนขยายตัวในระดับต่ำ โดยในปี พ.ศ. 2558 มีการขยายตัวร้อยละ 4.2 ปรับตัวดีขึ้นเมื่อเทียบกับการหดตัวที่ร้อยละ 4.1 ในปี พ.ศ. 2557 และหากพิจารณาในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2554 – 2558) เศรษฐกิจภาคใต้ขยายแดนมีภาวะหดตัวเฉลี่ยร้อยละ 1.5 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.93 โดยสาเหตุส่วนหนึ่งจากราคายางพาราที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2558 ส่งผลกระทบต่อรายได้เกษตรกร

4. รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรมีแนวโน้มลดลง โดยปี พ.ศ. 2558 ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวประชากร (GDP Per capita) เฉลี่ย 70,322 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศประมาณ 2 เท่า ลดลงจากปี พ.ศ. 2554 ที่มีจำนวน 95,187 บาทต่อคนต่อปี โดยจังหวัดยะลา มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุดเท่ากับ 89,875 บาทต่อคนต่อปี และจังหวัดนราธิวาสมีค่าต่ำสุด 54,922 บาทต่อคนต่อปี และต่ำที่สุดในภาคใต้

จากข้อมูลข้างต้น การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน จึงถือเป็นหนึ่งในปัจจัยเชิงกลไกที่สำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีอัตราการเติบโตลดน้อยลง ซึ่งการขับเคลื่อนโดยทีมงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับทราบสภาพปัญหาสภาพความต้องการ รวมทั้งรับรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การปลูกฝังองค์ความรู้ แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี เหมาะสมกับศักยภาพของประชาชน ตลอดจนได้ฝึกฝน

ให้ประชาชนมีความรักในการเป็นพลเมืองผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ในการสะท้อนนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ร่วมกันกับภาครัฐ เพื่อสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตได้อย่างตรงจุดและเป็นรูปธรรม ดังนั้น บทบาทในการขับเคลื่อนของทีมงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีส่วนสำคัญต่อการผลักดันระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยให้เกิดผลลัพธ์อย่างแท้จริง

ความสำเร็จในการสร้างการรับรู้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ต่อประชาชน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (จังหวัด นราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)

จากข้อมูลผลการประเมิน โครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน โดยคณะผู้วิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ชี้ให้เห็นถึงระดับความเข้าใจหลักการตามประเด็นขับเคลื่อนของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน 10 ประการ โดยผู้เขียนได้สรุปผลและประยุกต์ใช้ข้อมูลผลการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยในผลลัพธ์ จากการดำเนินการกิจของคณะกรรมการขับเคลื่อนภายในจังหวัด โดยปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจในหลักการ 10 ประการ
ของประชาชน (ร้อยละ)

ประเด็น	ผลการประเมิน	จังหวัด		
		นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี
01 สัญญาประชาคม ผูกใจไทย เป็นหนึ่งใน	80.00 (ระดับมาก)	80.00	77.20	81.20
02 คนไทยไม่ทิ้งกัน	76.80 (ระดับมาก)	76.80	82.00	71.20
03 ชุมชนอยู่ดีมีสุข	79.80 (ระดับมาก)	84.20	80.00	73.80
04 วิถีไทยวิถีพอเพียง	82.20 (ระดับมาก)	90.00	80.60	77.20
05 รัฐพิธี รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย	80.00 (ระดับมาก)	85.00	73.40	82.20
06 รุกกลไกการบริหารราชการ	62.20 (ระดับปานกลาง)	-	70.00	60.00
07 รู้จักประชาธิปไตยไทยนิยม	74.00 (ระดับมาก)	80.00	85.80	68.00
08 รู้เท่าทันเทคโนโลยี	75.80 (ระดับมาก)	77.60	77.60	74.20
09 ร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด	79.80 (ระดับมาก)	83.20	75.20	81.40
10 งานตามภารกิจของ ทุกหน่วยงาน	78.20 (ระดับมาก)	88.00	-	70.00

แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.2562. โครงการประเมินผลการ
ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน: 856

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินการใช้ประโยชน์จากหลักการ 10 ประการ
ของประชาชน (ร้อยละ)

ประเด็น	ผลการประเมิน	จังหวัด		
		นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี
01 สัญญาประชาคม ผูกใจไทย เป็นหนึ่งใน	79.40 (ระดับมาก)	80.00	85.80	76.40
02 คนไทยไม่ทิ้งกัน	77.80 (ระดับมาก)	77.80	84.00	71.20
03 ชุมชนอยู่ดีมีสุข	80.60 (ระดับมาก)	85.00	84.60	73.20
04 วิถีไทยวิถีพอเพียง	81.80 (ระดับมาก)	90.80	81.20	75.40
05 รัฐพิธี รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย	78.60 (ระดับมาก)	90.00	74.20	80.00
06 รุกกลไกการบริหารราชการ	68.80 (ระดับมาก)	-	80.00	65.80
07 รู้จักประชาธิปไตยไทยนิยม	70.40 (ระดับมาก)	70.00	82.80	66.00
08 รู้เท่าทันเทคโนโลยี	77.40 (ระดับมาก)	77.60	83.60	73.60
09 ร่วมแก้ไขปัญหาเสาเสพติด	81.80 (ระดับมาก)	81.60	78.60	85.20
10 งานตามภารกิจของทุก หน่วยงาน	74.60 (ระดับมาก)	88.00	-	63.40

แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.2562. โครงการประเมินผลการ
ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน: 860

จากข้อมูลผลการประเมินตามตารางที่ 2 และตารางที่ 3 สามารถบ่งชี้ได้ว่า การขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ด้วยทีมงานบูรณาการขับเคลื่อนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน สามารถสร้างความสำเร็จต่อการรับรู้ เข้าใจ และการนำสาระสำคัญของหลักการ 10 ประการ ตลอดจนการจัดเวทีประชาคม 4 ครั้ง ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในระดับมาก โดยสะท้อนให้เห็นเป็นนัยสำคัญว่าการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประสบความสำเร็จทั้งในมิติด้านการขับเคลื่อนนโยบายและมิติการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างการรับรู้โครงการไทยนิยม ยั่งยืนต่อประชาชน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา)

จากการที่ผู้เขียนได้อยู่ในพื้นที่และเป็นผู้บังคับบัญชาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ในห้วงการขับเคลื่อนการนำนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการฯ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยกลไกประชารัฐในพื้นที่อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การบูรณาการขับเคลื่อนโครงการที่อาศัยเป้าหมายของหน่วยงานในระดับหมู่บ้านและชุมชนเป็นพลังในการดำเนินงาน กล่าวคือ ทีมงานมีกลไกร่วมขับเคลื่อน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาควิชาการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา มูลนิธิและอาสาสมัคร และจิตอาสาในพื้นที่ จึงทำให้ทีมงานสามารถประสานองค์ความรู้และประสบการณ์ในการพิจารณาดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการขับเคลื่อนโครงการต้องมีความเข้าใจ ในบริบทของพื้นที่อย่างมาก ด้วยพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีลักษณะพิเศษกว่าภูมิภาคอื่น วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งในห้วงการดำเนินโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม อยู่ในช่วงเทศกาลถือศีลอด จึงส่งผลให้ทีมงานขับเคลื่อนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการในการจัดเวทีประชาคมไปในช่วงเย็น ประกอบกับสถานการณ์ด้านความมั่นคง ทำให้ทีมบูรณาการในพื้นที่ต้องประชุมวางแผน ทำความเข้าใจคู่มือตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เตรียมความพร้อม รวมทั้งซักซ้อมรูปแบบการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์ เพราะการดำเนินโครงการอยู่ภายใต้เงื่อนไขความกระชั้นชิดของระยะเวลา

2. การอาศัยกลไกความร่วมมือจากฝ่ายปกครองในระดับท้องถิ่น และท้องถิ่น คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่ ด้วยการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ทุกครัวเรือนรับทราบ เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมและมีประเด็นนำเสนอปัญหาและความต้องการอย่างทันท่วงที

3. การให้ความสำคัญกับกลไกทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล โดยเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องรับรู้และรับทราบกระบวนการลงพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้เท่าเทียมกัน

รวมทั้งการมอบหมาย แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ ความชำนาญ นอกจากนี้ ในกรณีที่ประชาชนบางรายไม่สามารถเข้าร่วม การประชุม ทั้ง 4 เวทีได้ ได้จัดตั้งทีมงานเฉพาะกิจเพื่อลงไปพบปะกับ ประชาชน เพื่อสอบถามถึงสภาพปัญหาและความต้องการ อันสามารถ มีข้อมูลสำคัญที่ครบถ้วนสำหรับพิจารณาวางแผนโครงการของหน่วยงาน ราชการต่อไปได้ ซึ่งถือเป็นการดำเนินงานเชิงรุก ยึดประชาชนเป็น ศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตและชุมชน อย่างทั่วถึง

4. การได้รับความร่วมมือจากผู้นำทางศาสนา ด้วยการที่พื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีโต๊ะอิหม่าม เป็นผู้นำ ทางศาสนาสำคัญในชุมชน เป็นที่นับถือและเคารพอย่างสูง ด้วยเหตุผล ดังกล่าว การที่ผู้นำทางศาสนาเข้ามามีส่วนสำคัญในห้วงกระบวนการ ขับเคลื่อนโครงการฯ จึงทำให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมุสลิม ซึ่งถือเป็นประชากรกลุ่มหลักในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ในระดับสูง

5. การได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชน ในพื้นที่ ถือเป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่มีความสำคัญสูงสุด ประชาชนมีความ กระตือรือร้นและมีระดับความสนใจในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของสภาพชุมชนอย่างเข้มข้น ส่งผลให้ ทีมงานบูรณาการซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถ ตอบข้อประเด็นจากประชาชนได้อย่างทันท่วงที รวมทั้งสามารถจัดเก็บ ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลจัดทำโครงการ และกิจกรรมเชิง นโยบายสาธารณะให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประชาชน

บทสรุป

การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน จำเป็นต้องทำความเข้าใจในวิถีชีวิตของประชาชน และให้ความสำคัญกับการพิจารณาวางแผนงานให้มีความรอบคอบ เหมาะสม และประชาชนมีความพึงพอใจ ภายใต้อาณัติการดำเนินงานที่ไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ในกรณีนี้ ปัจจัยสำคัญซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนให้โครงการฯ ประสบความสำเร็จด้วยดี จึงต้องขึ้นอยู่กับการบูรณาการขับเคลื่อนกระบวนการของนโยบายโดยอาศัยกลไกแบบประชารัฐ ผ่านทางความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำการปกครองระดับท้องที่ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และจิตอาสาในพื้นที่ ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ประกอบกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จึงส่งผลให้ การจัดทำเวทีประชาคมเพื่อสร้าง การรับรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังจะเห็นได้เชิงประจักษ์จากผลการประเมินของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้บ่งชี้ให้เห็นถึงข้อมูลระดับความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการตามประเด็น ขับเคลื่อนของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน และการนำไปใช้ประโยชน์ของ ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

จากบริบทข้างต้น ผู้เขียนจึงพยายามเน้นย้ำให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐผ่านกลไกประชารัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัย สำคัญประการหนึ่งในการตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งได้

กำหนดให้ภาครัฐต้องปรับตัวและสร้างความตระหนักถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม ตลอดจนตอบสนองต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ แผนย่อยการปรับสมดุลภาครัฐ ที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้มีความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาท ในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา ในการดำเนินการกิจที่สำคัญ ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และการสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะชุมชน เอกชน ในรูปแบบกลไกประชารัฐ มาร่วมดำเนินการในการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ

ดังนั้น ในการดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของภาครัฐ จำเป็นต้องถอดบทเรียนการเรียนรู้และทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ด้วยกลไกประชารัฐ และที่จะละเลยมิได้ โดยเฉพาะในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน คือ การสร้างความร่วมมือกับผู้นำทางศาสนาในทุกระดับ และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ อันเป็นกลไกที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายของรัฐไปสู่ความสำเร็จต่อไป

เอกสารความรู้

กลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ
www.stabundamrong.go.th
